

reconstruction of historic buildings in Odessa according to energy efficiency standards [2].

As part of the comprehensive energy reconstruction the buildings of the historical buildings of Odessa and in the context of blended learning in the Odessa, it is necessary to organize accelerated training courses “Master of Finishing Construction Work” for a constructivist pedagogical approach. The program which covers all content modules with a minimum number of academic hours [3, 4].

References

1. Теорія та практика змішаного навчання: монографія / Кухаренко В. М. та ін. Харків, 2016.
2. Постернак И. М., Постернак С. А. Сохранение объектов культурного наследия Одессы с учетом энергоменеджмента. *Збереження історичної забудови центра Одеси шляхом включення до основного списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО = Preservation of historic buildings in the central part of Odessa via inscribing in the UNESCO world heritage list*: матеріали III і IV Міжн. наук.-практ. конференцій, м. Одеса 2-4 грудня 2015 р. та 15-16 грудня 2016р., Одеса: Астропринт, 2016. С. 220-223.
3. Постернак И. М., Постернак С. А. Интеграция образования в рамках комплексной энергореконструкции зданий исторической застройки Одессы. *Проблеми інтеграції природничих, техніко-технологічних та гуманітарних дисциплін в підготовці фахівців у ВНЗ*: матеріали Всеукраїнської науково-методичної конференції, м. Харків, 25-26 квітня 2017 р.; Харківський нац. автомобільно-дорожній ун-т. Харків: ХНАДУ, 2017. С. 218–221.
4. Постернак И. М., Постернак С. А. Усовершенствование организационных и функциональных подходов реализации комплексной энергореконструкции зданий исторической застройки Одессы. *Path of Science: international electronic scientific journal*. 2016. Том 2, №12, Kharkiv: Publishing Center Dialog, P. 11.1–11.14. URL: <http://pathofscience.org/index.php/ps/article/view/276> DOI: <http://dx.doi.org/10.22178/pos.17-19>.

Писарева І. В.,

канд. екон. наук, доцент кафедри
туризму і готельного господарства,
Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, Україна

ВИЯВЛЕННЯ ЗНАТЬ І УМІНЬ КРОС-КУЛЬТУРНИХ КОМУНІКАЦІЙ У СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ «ТУРИЗМ» ТА «ГОТЕЛЬНО- РЕСТОРАННА СПРАВА»

Сучасний туризм все більше набуває глобалізованого характеру існування. Однією з ознак глобалізації є взаємодія як окремих людей, так і

цивілізацій. При такій взаємодії часто виникають проблеми крос-культурного характеру. Ділові культури різних націй суттєво відрізняються одна від одної, а відсутність єдиного систематизованого підходу ускладнює міжнародну діяльність підприємств туристичної галузі. Також проблемою є те, що підготовці менеджерів туристичних підприємств як міжнародних спеціалістів і вибору міжнародної маркетингової стратегії приділяється недостатньо увага, як у вищих навчальних закладах, так і на українських підприємствах.

Теорії крос-культурної комунікації розглядаються в роботах В. П. Борисенкова [1], О. В. Гукаленко [2], І. М. Сухорукової [3]. У наукових дослідженнях Ю. В. Агранат [4], А. М. Буттаевой [5], Л. С. Міллер [6], А. Е. Шабалдас [7] розглядається крос-культурне середовище: в освітньому процесі вузу, в формуванні компетентності і толерантності студентів.

Аналіз професійної, філософської та педагогічної літератури показав, що крос-культурні комунікації виступають як фактор формування соціально-настановних і ціннісно-орієнтаційних схильностей, комунікативних та емпатичних умінь, що дозволяють студентам спеціальностей «Туризм» та «Готельно-ресторанна справа» здійснювати інтенсивну міжкультурну взаємодію і проявляти толерантність по відношенню до носіїв інших культур.

В рамках проведеного аналізу головним завданням було визначення готовності студентів працювати в крос-культурному середовищі. Метою аналізу було виявлення знань і умінь крос-культурних комунікацій у студентів.

Було проведено електронне анкетування студентів спеціальностей «Туризм» та «Готельно-ресторанна справа» різних вузів України. Для проведення анкетування була використана платформа Google. Загальна кількість опитаних склала 128 осіб.

Виходячи з ключових і спеціальних компетенцій, було сформовано критерії оцінки професійних компетенцій студентів у крос-культурному середовищі.

Для реалізації поставлених завдань були розроблені тести з використанням різних методик, таких як: анкетування, недописаний тезис, тестування на іноземній мові.

Кожна з цих методик була спрямована на виявлення знань, умінь і мотивацій студентів у крос-культурному середовищі відповідно до поставлених завдань.

Для вирішення завдань в рамках аналізу було вирішено перевірити наступні показники визначених критеріїв, таблиця 1:

1. Систематизовані знання в галузі культурології, країнознавства, ділового етикету, географії туризму, соціології, релігієзнавства;
2. Знання моральних і естетичних ідеалів;
3. Знання професійного етикету менеджменту туристської фірми;
4. Володіння теорією міжособистісного спілкування;
5. Володіння іноземною мовою.

Таблиця 1

Показники критеріїв крос-культурної комунікації

Показники	Значення, %
Критерій «Знання»	
Систематизація знань в галузі культурології, соціології, релігієзнавства, країнознавства, ділового етикету, географії туризму	32
Знання моральних и естетичних ідеалів	44
Знання професійного етикету менеджменту в сфері туризму	38
Знання міжкультурних и міжнаціональних цінностей	21
Володіння теорією міжособистісного спілкування	39
Володіння іноземною мовою	23
Критерій «Діяльність»	
Уміння співпрацювати з представниками різних культур	27
Вміння роз'яснювати крос-культурні проблеми	12
Вміння в області крос-культурних і міжконфесійних комунікаціях	18
Уміння працювати зі спеціальною іноземною літературою	35
Уміння в області суспільно колективної роботи в крос-культурному середовищі	49
Вміння дотримуватися дисципліни, вміння працювати в колективі	54
Уміння застосовувати крос-культурні навички	37
Критерій «Мотивація»	
Можливість займатися цікавою справою	80
Прагнення до підвищення матеріального благополуччя	98
Прагнення до підвищення соціального статусу	70
Потреба в самореалізації	64
Прагнення розуміти інших людей, толерантність і емпатія	54
Прагнення до професійної майстерності в полікультурному сфері туризму	43
Значимість і корисність діяльності в галузі міжнародної культури	32
Можливість особистого культурного зростання	46

За результатами проведеного опитування студентів спеціальності «Туризм» та «Готельно-ресторанна справа», можна зробити наступні висновки:

Категорія «Знання» показала, що більшість лише половина опитуваних володіє знаннями стосовно крос-культурних комунікацій в туризмі, вільно володіють іноземною мовою лише 25% студентів, також лише 20% володіють знаннями міжкультурних і міжнаціональних цінностей;

Категорія «Діяльність» показала, що досить мало студентів вміють співпрацювати з представниками різних культур та мають низький рівень в сфері крос-культурних комунікацій, а також лише 10% студентів вміють роз'яснювати крос-культурні проблеми.

За категорією «Мотивація» було визначено, що більшість студентів хочуть працювати у крос-культурному середовищі, оскільки це, на їх думку, підвищить рівень їхнього матеріального благополуччя та соціальний статус, але лише половина з опитуваних відзначають це як можливість культурного зросту та прагнуть до отримання професійної майстерності в крос-культурному середовищі.

Таким чином за результатами дослідження можна зробити висновок, що студенти спеціальностей «Туризм» та «Готельно-ресторанна справа» мають

недостатньо знань про крос-культурні комунікації в туризмі. А оскільки більшість з них їздять на практику в різні країни світу, то навчальним закладам слід звернути увагу на професійну підготовку їх до крос-культурного середовища.

Список джерел

1. Борисенков В. П. Поликультурное образовательное пространство России: история, теория, основы проектирования. Ростов-на-Дону, 2004. 530 с.
2. Гукаленко О. В. Поликультурное образование: теория и практика : монография. Ростов н/Д : РГПУ, 2003. 510 с.
3. Сухорукова Л. М. Ценности поликультурного образования. *Высшее образование в России*. 1996. № 3. С. 115-119:
4. Агранат Ю. В. К вопросу о содержании и структуре поликультурной личности будущих специалистов социальной сферы. *Высшее образование сегодня*. 2008. № 9. С. 64-67
5. Буттаева А. М. Специфика духовного бытия человека в условиях поликультурной среды: автореф. дисс. ... канд. фил, наук: 09.00.11. Махачкала, 2003. 36 с.
6. Миллер Л. С. Развитие гуманистического мировоззрения в процессе поликультурного образования: автореф. дис. ...канд. пед. наук: 13.00.01. Владикавказ, 2008. 24 с.
7. Шабалдас А. Е. Теория и практика формирования личности школьника в поликультурной среде : автореф. дисс. ...д-ра пед. наук: 13.00.01 Ставрополь, 2005. 30 с.
8. Писарева І. В., Зозуля К. О. Крос-культурні комунікації в туризмі. International Scientific and Practical Conference (online): Science, Research, Development, London 2018. P. 91-93.

Стадник Г. В.,
канд. екон. наук, професор,
професор кафедри економічної теорії та
міжнародної економіки
Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, Україна

ПОСЛУГИ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Вища освіта в умовах глобалізації радикально змінюється. Раніше вона ґрунтувалася на «просвітницькій картині світу», переважно як абсолютна, самодостатня цінність. Зараз вища школа все в більшій мірі оцінюється з позицій одержання «прагматичного знання», використовуваного для витягу економічної вигоди в поточному режимі часу. Принципові суспільні зміни останніх років суттєво вплинули на теоретичні дослідження щодо перспектив діяльності вишів.